

Martin Fahlgren

Häpnadsväckande förlustsiffror

Att ägna 10 sidor åt att kritisera ett debattinlägg i en lokal nättidning (*eFOLKET*) kan framstå som att skjuta mygg med luftvärnskanon. Men debattinlägget är relevant såtillvida att det reser frågor som är av stor vikt för de som söker fakta om kriget i Ukraina. Det ger nämligen rikligt med exempel på det som jag tycker är riktigt *dåligt* i delar av den svenska vänstern, nämligen att faktakunskaperna ofta är mycket skrala, och att många sätter tilltro till uppgifter som kommer från suspekta källor, bara de stödjer de egna uppfattningarna. Dvs. många är helt enkelt faktaresistenta.

Debattinlägget hade rubriken ”Häpnadsväckande dödstal på slagfälten i Ukraina”¹. Det är en bra rubrik, men inte på det sätt som artikelförfattaren (Mikael Enström, i fortsättningen **ME**) själv tror, vilket jag hoppas kunna visa med detta svar.

Föreliggande artikel är en omarbetad och utvidgad version av det svar som jag skrev till *eFOLKET*.² Dessutom har det tillfogats noter som diskuterar vissa problem i mer detalj, bl a ME:s källor.

ME:s inlägg handlade mycket om förlustsiffror, varav många kommer från tvivelaktiga källor. Och det verkar som att han utgått från att ju högre de redovisade ukrainska förlustsiffrorna är, desto trovärdigare är de.

I början av sin artikel, under rubriken ”Vilka siffror har vi att gå på idag?”, nämner ME kortfattat flera sådana där de flesta inte spelar någon roll för hans fortsatta argumentation. Det gäller t ex ukrainska förlustsiffror hämtade från brittiska dagstidningen *The Guardian* och från EU-kommissionens ordförande, von der Leyen.³

En del siffrorna är av allt att döma för låga för att vara av intresse för ME:s fortsatta argumentation, medan andra är diskutabla av olika anledningar.⁴ Senare hänvisas till andra källor, men de handlar då mycket litet, eller inte alls, om de ”häpnadsväckande dödstal” som artikeln utlovar i sin rubrik.

¹ <https://efolket.eu/hapnadsvackande-dodstal-pa-slagfalten-i-ukraina/>

² Se <https://efolket.eu/dodandet-av-medmanniskor-i-ukraina-ett-svar-till-mikael-enstrom/>

³ *Guardian* anger ”mellan 10,000 till 13,000 döda”. Dessa siffror kommer från ukrainska regeringskällor och är av en helt annan storleksordning än de som ME senare arbetar med. Han varken kommenterar eller använder dem vidare.

Von der Leyens siffror härrör från ett tal, publicerat på twitter, där hon hade sagt att de ukrainska förlusterna i antal *döda* uppgick till runt 100 000 soldater och 20 000 civila. Men kort därefter raderades twitter-inlägget och ersattes av en ny version, där dessa siffror tagits bort. Det framgår även av den länk som ME anger som källa: <https://news.yahoo.com/von-der-leyen-statement-death-163600213.html>. Att ändå hänvisa till dessa siffror är därför inte seröst, i synnerhet utan att nämna att de avlägsnats, vilket givetvis betyder att EU-kommissionens ordförande inte står för dem (det ska helt enkelt ha varit en felsägning, se not 5).

⁴ En uppgift som bara nämns i förbigående, är den norske armégeneralen Eirik Kristoffersens påstående (23/2) att ”så många som 100,000 ukrainska soldater stupat eller skadats”, en ganska plausibel siffra (som tyder på att antalet döda är 30–40 000). Inte heller denna upplysning används vidare.

ME hänvisar också till konsultföretaget *Stratfor Forecasting*, som sägs ha påstått att Ukrainas förluster uppgick till över 305 000 döda – den högsta siffran i ME:s sifferkavalkad. Någon länk till en *Stratfor*-webbsida uppger dock inte ME. Men ännu viktigare är att *Stratfor* inte sysslar med försvarsanalys och konfliktforskning, utan dess affärsidé är att insamla information åt företagskunder. Sådant som förlustsiffror i Ukraina ligger således utanför dess kompetensområde. Den angivna siffran saknar därför helt värde.

De uppgifter som ME gett störst tyngd är ett par tabeller som påstås komma från israeliska underrättelsetjänsten Mossad (mycket osannolikt), men som förmodligen har ryskt ursprung.⁵ De har dock fått stor spridning, varför det är värt att syna dem närmare.

I fortsättningen ligger tyngdpunkten på dessa tabeller. Men i slutet tar jag även upp ME:s politiska slutsatser, dvs hans uppfattning om hur man ska få slut på kriget.

Här bör dock påpekas att ME helt ignorerar ukrainska källor, vilket säger en hel del om hans ovilja att befatta sig med uppgifter som kommer från Ukraina. Därför har jag kompletterat de ryska tabellerna med en ukrainsk, hämtad från Ukrainas försvarsministerium 2/3 2023⁶. Redan en flyktig titt visar att de ukrainska siffrorna skiljer sig mycket från de ryska, dvs de ger en avsevärt annorlunda bild, vilket vi återkommer till.

Givetvis kan det finnas tillfällen där man redan från början kan dra slutsatsen att en viss källa är otillförlitlig. Man kan argumentera för att källan är dålig och varför, men att sedan helt enkelt ignorera den är inget bra alternativ, i synnerhet om den har stor spridning.

En studie som med ljus och lykta letat reda på uppgifter som stödjer den egna uppfattningen och utelämnar sådana som inte gör det är ovetenskaplig och värdelös om man är ute efter sanningen. Och om man bara utgår från *en* källa (som dessutom är partisk), då kan man heller inte göra jämförelser och diskutera vilka som är trovärdigast.

Nedan återges först tabellerna. De innehåller de uppgifter som stöts och blöts i fortsättningen. Om inte läsaren direkt vill stanna upp och djupdyka i dem, så är det bara att gå vidare och återvända senare när så önskas.

De ryska tabellerna (från "Mossad"):

Ryska förlustsiffror:

23	Flygplan
56	Helikoptrar
200	Drönare
889	Stridsvagnar och stridsfordon
427	Haubitsar (artillerisystem)
18.480	Döda
44.500	Skadade
323	Tillfångatagna

⁵ Tabellen publicerades först i den turkiska tidningen *Hüsedä Haber*, som anger Mossad som källa. Om detta verkligen är sant, då inställer sig flera följdfrågor, t ex varifrån Mossad fått i uppgifterna och varför de skulle ha vidarebefordrat dem till en turkisk tidning? Inte särskilt troligt. Uppgifter med ett sådant obskyrt ursprung, tyder på att de kommer från en rysk trollfabrik eller andra ryska källor. Jag kallar dem därför i fortsättning för *ryska*.

Siffrorna har upprepats på många håll. Även av Elon Musk (som knappast är en auktoritet på sådant): <https://secondnexus.com/musk-amplifies-russian-propaganda-ukraine-twitter>. Men det finns även sådana som förstått att det handlar om desinformation, t ex <https://www.newsweek.com/ukraine-russia-elon-muks-troop-deaths-war-1779496> (här nämns också att von der Leyens 100 000 döda ukrainska soldater var en felsägning); <https://factcheck.ge/en/story/41613-disinformation-according-to-the-data-of-israeli-intelligence-russia-killed-157-000-ukrainian-troops-and-over-1-500-nato-military-personnel-in-ukraine> och <https://www.techarp.com/facts/mossad-nato-losing-ukraine-war/> som konstaterar att Mossad överhuvudtaget inte kommenterar kriget i Ukraina, att det inte finns några NATO-styrkor i Ukraina osv.

⁶ Se <https://uawar.net/stats>. När du går in på denna webbsida så har siffrorna säkert uppdaterats – det sker dagligen.

Ukrainska förlustsiffror:

302	Flygplan
212	Helikoptrar
2.750	Drönare
6.320	Stridsvagnar och stridsfordon
7.360	Haubitsar (artillerisystem)
157 000	Döda
234.000	Skadade
17.230	Tillfångatagna
234	Militära instruktörer från NATO (USA och UK)
2.458	Döda NATO-soldater (Tyskland, Polen, Litauen) ⁷
5.360	Döda legosoldater ⁸

Ukrainsk tabell:**Ryska förlustsiffror enligt Ukraina:**

Förutom att denna tabell är nyare än de ryska ovan, så är den även kortare. Det beror på att den ukrainska versionen innehåller flera andra vapentyper, men saknar info om tillfångatagna. Jag har därför bara tagit med de poster som har motsvarigheter i den ryska tabellen.

300	Flygplan
288	Helikoptrar
2058	Drönare
10 055	Stridsvagnar (3397) och stridsfordon (6658)
2 398	Haubitsar (artillerisystem)
150 605	Döda

I fortsättningen läggs huvudvikten vid *ryska förlustsiffror*, bl a därför att det finns betydligt mer uppgifter om dem från underrättelsetjänster, militära experter av olika slag osv, vilket beror på att dessa haft större intresse av att undersöka den angripande ryska sidan. Beträffande Ukraina har det inte behövts, eftersom man har kunnat få uppgifter direkt från ukrainarna, som har intresse av att motivera vilket slags stöd som man anser sig ha behov av.

För dem som noga följt kriget utan färgade glasögon är det uppenbart att ME:s tabell(er) är rysk lögnpropaganda. Sådant kanske duger i Ryssland, där kriget är på avstånd och alla krigsnyheter är strängt censurerade, samtidigt som regimen har intresse av att dölja att kriget gått dåligt (dvs dölja de verkliga egna förlustsiffrorna och blåsa upp de ukrainska).

Det är uppenbart att Ukraina inte ljuger i samma utsträckning. Kriget förs på dess egen mark, vilket gör det svårt att kraftigt överdriva de ryska förlusterna eller bagatellisera de egna, för risken är stor att bli avslöjad, vilket skulle kunna få stora negativa konsekvenser för trovärdigheten och därmed både för stödet utifrån och från det egna folket. Det är också svårt att ljuga med tanke på den stora närvaron av "vittnen", däribland tusentals journalister från hela världen som reser omkring och kan intervjua massor av människor, såväl civila som soldater.

⁷ Det finns inga bevis på att det finns stridande NATO-förband i Ukraina. Det strider mot NATO:s officiella linje, och beslut att skicka NATO-förband kan inte tas av enskilda stater. Dessutom är det ytterst osannolikt att t ex Tyskland skulle gå med på något sådant. Men detta är en uppgift som spridits av ryska troll tidigare.

⁸ Användning av begreppet *legosoldater* är ett klart indicium på att källan är rysk, för det är det begrepp som man från det hållet brukar använda för att klumpa ihop alla frivilliga och volontärer, oavsett om det rör sig om stridande soldater, sjukvårdspersonal, ambulansförare eller specialister som hjälper till med reparationer m m.

Dessutom finns många utländska frivilliga på plats (såväl sjukvårdspersonal som soldater och underhållspersonal av olika slag) och även de kan intervjuas samtidigt som de upprätthåller kontakter med sina hemländer. Ukraina, som är ett betydligt öppnare samhälle än Ryssland, har varken samma möjligheter eller behov av att ljuga som Ryssland. Däremot är ukrainarna ganska förtegnade om de egna förlusterna – man har varit sparsamma med sådant (det har kommit fram en del sifferuppgifter, men de är mycket mindre än de som ME åberopar).

Siffrorna

Enligt tabellen ska ryssarna ha förlorat 23 flygplan och 56 helikoptrar, medan motsvarande siffror för Ukraina är 302 resp 212. Har ens Ukraina haft så många stridsflygplan och helikoptrar? Tveksamt! Ändå har de kvar såväl flygplan som piloter! Och om de ryska förlusterna hade varit så låga, då är det ett mysterium varför de inte använt flyget i större utsträckning än de gjort. Sanningen är att Ukraina har ett effektivt luftförsvar, som har förhindrat Ryssland att få luftherravälde och åsamkat det ryska flyget stora förluster. Man vill givetvis undvika ännu större sådana och därför har ryssarna i stället utnyttjat drönare och missiler av olika slag, såsom kryssningsrobotar, för att attackera främst civila mål.

Ännu absurdare är uppgiften att ryssarna bara förlorat 889 stridsvagnar och stridsfordon (dvs sammanlagt). Denna skrattretande siffra kan med råge vederläggas med den detaljerade lista som fortlöpande publiceras av *Oryx*,⁹ som bara registrerar de stridsfordon som finns dokumenterade med foto eller videoklipp, dvs de verkliga förlustsiffrorna är säkerligen större. Ta gärna en titt på den listan (och kolla en del av fotona):

<https://www.oryxspioenkop.com/2022/02/attack-on-europe-documenting-equipment.html>

Där redovisades för ett par veckor sedan exempelvis 1807 stridsvagnar + flera tusen andra stridsfordon (jämför detta med tabellens 889).¹⁰

Uppgifterna om ukrainska förluster är rent ut sagt bisarra, då det påstås att Ukraina förlorat 6.320 stridsvagnar och stridsfordon (!!!) – så många har Ukraina aldrig haft och ändå har man bevisligen 100-tals kvar.

Kriget i Ukraina är unikt såtillvida att det bevakas i massmedia (TV, radio och press) och sociala media som aldrig tidigare i krigshistorien. På YouTube, twitter, Facebook, bloggar osv finns enorma mängder av information, en del av den är utmärkt, samtidigt som det finns de som bara är ute efter att sprida desinformation och där s k rysstroll spelar en viktig roll.

Det betyder att den som är intresserad och dagligen följer rapporter på Internet har enorma möjligheter att få tillgång till detaljerad information. Via sådana kanaler är det t ex ganska enkelt att få bevis på att det skjutits sönder mängder av ryska stridsvagnar och andra pansarvagnar (dokumenterade med videoklipp tagna av drönare, kroppskameror, mobiltelefoner osv). Bara under en dags strider kring staden Vuhledar för ett tag sedan (i månadsskiftet januari-februari) kunde man registrera över 50 eliminerade stridsvagnar och pansarvagnar.

I *Oryx*-listan upptas även andra vapen, inklusive stridsflygplan och helikoptrar – där anges de ryska förlusterna till 77 flygplan och 79 helikoptrar (jämfört med tabellens 23 resp 56). Men här bör man vara medveten om att luftstridskrafter är mycket svårare att dokumentera med fotobevis, så här kan man förutsätta att de verkliga siffrorna är mycket högre.

⁹ *Oryx* är en nederländsk oberoende analysgrupp som arbetar med försvarsanalys och konfliktforskning. Om du studerar dess uppgifter, så lägg märke till att det för många poster står (*nr*, captured), där ”captured” betyder att stridsfordonet är erövrat, dvs har övergivits av sin ryska besättning. När det gäller stridsvagnarna, så är i skrivande stund 549 erövrade! [OBS siffrorna är från början av mars, så när du tar en titt på listan så har de säkerligen växt en hel del.]

¹⁰ Dvs redan antalet stridsvagnar (1807) är över dubbelt så många som tabellens *sammanlagda* antal stridsvagnar+stridsfordon (889), där ukrainska försvarsministeriet anger (2/3 -22) 10 055, dvs nära 12 ggr så många.

Låt oss avsluta med antalet döda och sårade:

Ryssland: 18.480¹¹ döda 44.500 skadade

Ukraina: 157.000 döda och 234.000 skadade

De angivna ryska förlusterna är bara en bråkdel av de verkliga, och de ukrainska förlusterna är troligen mindre än hälften eller ännu mindre än de som tabellen uppger. Seriösa bedömare brukar räkna med att de ryska förlusterna är 3-4 ggr större än de ukrainska, bl a beroende på den offensiva krigföring som ryssarna använt sig av. Efter tabellen hade ME bifogat följande brasklapp:

”En del av de här uppgifterna får man ta med en nypa salt. Även om andra uppskattningar gör gällande att de ryska förlusterna uppgår till ca 30.000 i antal döda, är det ingen tvekan om att de ukrainska förlusterna är långt mycket större.”

Uppenbarligen vill ME här värja sig för kritik – han inser att många kommer att misstro de ryska siffrorna – de är helt enkelt för låga. Men faktum är, att även 30 000 är en grov underdrift, förmodligen rör det sig om över 100 000, ukrainska källor anger över 150 000¹². Och antalet skadade är *minst* lika stort (detta är mycket lågt räknat, för i de flesta krig brukar man räkna med att antalet sårade är c:a 3 ggr så stort som antalet döda).

Att de ryska förlusterna är mycket stora har varit särskilt uppenbart under de senaste månaderna. Detta beror på att ryssarna har utnyttjat en taktik liknande den som användes allmänt under 1:a världskriget, och av ryssarna även under 2:a världskriget. Den går ut på att man inleder med intensiv artilleribeskjutning, som inte ger särskilt mycket förluster för försvarare som är nedgrävda i skyttegravar (om de inte råkar ut för en direkträff). Sedan följer man upp med massanfall med fotsoldater (infanteri). Detta tillsammans med dålig stridsledning, dålig beväpning och skyddsutrustning och låg stridsmoral ger mycket stor manspillan. Den ukrainska stridsmoralen är däremot bevisligen mycket hög och av förklarliga skäl: ukrainarna strider för sitt hemland.

För närvarande har ryssarna brist på vapen och särskilt ammunition (det har även ukrainarna). Detta har medfört (vilket har noterats med stöd av fotobevis) att ryssarna nu i allt större utsträckning övergått till att använda artillerigranater producerade 2022, dvs de har gjort slut på sina lager (av lättförklarliga skäl använder man äldre ammunition först).¹³

Å andra sidan har ryska armén fått tillskott av ett stort antal nyrekryterade, dåligt motiverade och utbildade infanterisoldater. Hur använder man dem? Jo, på flera ställen har man skickat fram dem i våg efter våg – i vissa fall upp till 60 sådana vågor under ett dygn. Detta leder givetvis till enorma förluster, till en köttkvarn som det kallats i massmedia. Men samtidigt är det en taktik som till priset av många människoliv gör det möjligt för de ryska trupperna att långsamt avancera. Även detta finns dokumenterat med videoklipp, uppsnappade ryska mobilsamtal, intervjuer m m.

Denna taktik har även använts av Wagnergruppen. För ett tag sedan publicerade Prigozjin (organisationens grundare) foton tagna i närheten av Bachmut, som visade ett stort antal döda soldater uppradade på marken. Med detta ville Prigozjin utöva press mot militärledningen

¹¹ Denna siffra överensstämmer ganska väl med det antal *namngivna* döda som ryska källor uppgivit (18 023). Se https://en.wikipedia.org/wiki/Casualties_of_the_Russo-Ukrainian_War (tabellen *Total casualties*).

¹² 16/3 passerade antalet 160 000.

¹³ Ett annat exempel: brittiska underrättelsetjänsten har rapporterat att Ryssland nu använder allt äldre stridsvagnar av typen T-62 och BTR-50 för att ersätta förluster (siffran anger årtalet som fordonet härstammar från). Se även: [The Russian Army Is Running Out Of T-72 Tanks—And Quickly](#) (Forbes)

som han anklagade för uteblivna leveranser av bl a ammunition, vilket orsakat stora förluster bland hans soldater.¹⁴

Fotot togs 21/2 2023 och spreds av Prigozjin via sociala media (bl a twitter).

Många har dött och skadats under detta krig. Men ingen är betjänt av illa underbyggd info – desinformation – om hur många som drabbats. Erfarenheten har visat att det gäller att vara särskilt kritisk mot uppgifter som kan förmodas härröra från ryska källor, ryska trollfabriker eller deras internationella påhejare, för det finns massor av exempel på hur ryssarna konsekvent ljugit. Exempelvis hävdade man under flera veckor att terrorn och dödandet i staden Butja förra våren bara var en stort upplagd fejkad propagandaoperation, trots att bevisen samlades på hög.¹⁵ Och redan det faktum att Ryssland censurerar all info om kriget, arresterar sådana som protesterar eller bara kritiserar aspekter av kriget osv, visar att man vill dölja sanningen.

Om ME:s verklighetsbeskrivning hade varit riktig, då är det ett mysterium att Ryssland sedan förra sommaren i stort sett inte lyckats göra några större landvinningar alls, samtidigt som Ukraina i höstas hade stora framgångar vid Charkiv i nordöst och Cherson i syd, och återtog stora områden. Och den emotsedda ryska våroffensiven har vi heller inte sett mycket av.

Slutsatserna

Vart leder då ME:s strövtåg bland fantasisiffrorna?

I slutet av artikeln skriver han att Ukraina har drabbats av ”minst ca 160.000 dödade och 3–400.000 sårade”¹⁶, och fortsätter: ”Nu bygger krigsansträngningarna från ukrainskt håll i allt

¹⁴ Se även <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/wagnerchefen-rasar-mot-kreml-forradare> och <https://www.dn.se/varlden/wagnerledaren-anklagar-ryska-militarledningen-for-hogforraderi/>

¹⁵ [Massakern i Butja. Några saker som talar emot rysk propaganda](#) (mars 2022)

¹⁶ Hoppsan! Varifrån kommer nu dessa siffror, som är högre än de som gavs i tabellen (157.000 resp 234.000)? ME skriver nu att antalet skadade är *minst* mellan 300 000 och 400 000, vilket är 66.000–166.000 högre än

högre grad på tillförsel av främst polska och rumänska soldater för att strida”. Några källor till detta lögnaktiga påstående ges givetvis inte – det är i själva verket ett exempel på det slags desinformation som sprids av rysstroll.¹⁷

Nå vad föreslår ME på basis av sina siffror? Att det är viktigt att stödja Ukraina i dess kamp för att försvara sig mot en brutal rysk invasion som har den uttalade målsättningen att *förrinta Ukraina som självständig stat, kuva det ukrainska folket och utplåna den ukrainska kulturen och språket?*¹⁸

Nej något sådant existerar inte i hans idévärld. Hans lösning är enkel:

”Vad Ukraina behöver är ett omedelbart upphörande av stridshandlingarna, och att fredsförhandlingar snarast äger rum. För just ukrainarnas skull och för Ukrainas fortbestånd som statsbildning, är omedelbara fredsförhandlingar akuta och absoluta nödvändiga!”

Det låter ju bra, om man blundar för verkligheten. Att ställa frågan på detta sätt, utan några som helst krav på angriparen Ryssland, t ex att lämna de ockuperade områdena, är liktydigt med att belöna aggressorn. Och det skulle inte rädda Ukraina, utan bara förlänga pinan. Kriget startades av Ryssland för att återupprätta Storryssland, där förintandet av Ukraina utgör ett viktigt steg på vägen.¹⁹ Att bortse från detta kan antingen bero på okunskap eller så är det ett försök att föra läsaren bakom ljuset i Putins intresse.

Men en sak är klar: Ukraina skulle inte acceptera en vapenvila och ett fredsavtal under rådande omständigheter, där stora delar av landet är ockuperat.

tabellsiffrorna. Vi får inga förklaringar till denna avsevärda diskrepans. Och när uppgifter behandlas så lätt-sinnigt, då blir man misstänksam. Det är inte trovärdigt, utan verkar snarare vara ett hittepå.

¹⁷ ME har flera gånger tidigare demonstrerat att han har en märklig förkärlek för rysstroll. I november 2022 skrev han t ex följande i ett debattinlägg i ”Vänner av Socialistisk Politik”:

”Am. rekognosceringsstyrkor är i dagarna på väg in i Ukraina (om dom inte redan är där), för att förbereda för möjlig intervention av 40.000 am. soldater, 30.000 polska och 20.000 rumänska soldater som håller på att öva i Polen. I växande utsträckning utgörs ukrainska armén numera av särskilt polacker, då ukrainska armén är kraftigt utarmat på eget manskap. Om dom går in är en direkt konfrontation med Ryssland ofrånkomlig; dvs mellan Ryssland och USA.”

Han gav inga källor till dessa stolligheter – vad har fö hänt med dessa sammanlagt 90 000 utländska soldater som i slutet av förra året skulle ha varit på vippen att marschera in i Ukraina?

Inte heller påståendet (i den aktuella debattartikeln), att allt fler polska och rumänska soldater strider med den ukrainska armén, underbyggs med några källor. Om det verkligen vore sant och om det rör sig om ett betydande antal, då borde de uppgifterna ha letat sig fram till vanliga massmedia (det finns massor med kanaler som skulle kunna sprida sådan info – soldaterna själva, deras släktingar och vänner i hemländerna, civila och journalister som träffat på dem eller hört talas om dem inne i Ukraina ...). Om ME *tror* att USA har sådan stor makt att man kan stoppa spridningen av sådana uppgifter, då har han en enorm övertro på Washingtons makt. Betänk att det gång på gång visat sig att sökande journalister och visseblåsare kunnat avslöja mängder av oegentligheter och hemliga uppgifter, även om dessa enbart funnits i hemligstämplade arkiv – tänk på t ex Wikileaks. Och om det handlar om tiotusentals soldater på ukrainsk mark då är det i längden omöjligt att hemlighålla.

Och till sist: Varifrån har ME fått uppfattningen att Ukraina skulle ha brist på soldater? Enligt ukrainska försvarsministeriet har man nu över 1,5 miljoner mobiliserade, av dem drygt 1 miljon i de väpnade styrkorna.

¹⁸ Se [Vart går Ryssland? Olycksbådande ideologiska tendenser](#) och [En rysk plan för folkmord på Ukrainas folk](#) av Timofej Sergejtsev, samt [Om den historiska enheten mellan ryssar och ukrainare](#) av Vladimir Putin (tal från juli 2021)

¹⁹ Redan 2014 hade Ukraina utsetts till Rysslands fiende nr 2 (huvudfienden var USA). I juli 2021 yttrade dåvarande vice talmannen i statsduman Pjotr Tolstoj: ”Ukraina, tveklöst, är en del av vårt Storryssland. Problemet är den grupp av kråk som genom antikonstitutionella steg usurperade makten [i Ukraina]. Dessa personer måste hängas från gatlyktorna.” (citerat från M Kraghs bok *Det fallna imperiet*). Detta representerar väl Putin-klickens inställning till Ukraina.

Samma månad höll Putin ett tal som förebådade den ryska invasionen av Ukraina ett halvår senare: [Om den historiska enheten mellan ryssar och ukrainare](#).

En sådan vapenvila, oavsett om den åtföljs av ett fredsavtal eller inte, skulle Ryssland använda för att slicka sina sår, konsolidera sina ställningar och bygga upp sin sargade krigsmakt igen. Och med allra största sannolikhet skulle man gå till förnyad attack efter en viss tid. Det är t o m troligt att kriget under mellantiden skulle fortsätta i mindre skala, precis som det gjort alltsedan 2014 i östra Ukraina.

Putin & Co har för övrigt redan gjort förhandlingstrevare, men inte riktade till Ukraina. I stället vill de förhandla med USA/NATO, dvs vill sluta stormaktsavtal över Ukrainas huvuden.

Ukraina vet att Putin inte är berett att hålla sig till avtal som står i vägen för hans långsiktiga strävan att återupprätta Storryssland.²⁰ Därför vill Ukraina driva ut Ryssland, dvs ha en styrkeposition, innan man går med på vapenvila och sluter en fredsuppgörelse. Och för att en fredsuppgörelse ska bli meningsfull räcker inte ett avtal, utan det måste kompletteras med säkerhetsgarantier som tillförsäkrar Ukraina internationellt stöd mot förnyad rysk aggression.

Fredsförslag som ME:s spelar bara Putin & Co i händerna. De inom vänstern som föreslår sådana ”lösningar” kan ha olika motiv. Här indelar jag dem i 4 huvudgrupper:

1) Sådana som medvetet stödjer Ryssland. Bland dem finns det knappast särskilt många som stödjer Putins *storryska* strävanden, men de har svårt den ryska motiveringen för ”special-operationen”, dvs att Ukraina måste befrias från nazismen, att kriget är framprovocerat av väst osv..²¹

2) ”Anti-imperialister” som ser kriget åtminstone delvis som ett ombudskrig mellan USA/NATO och Ryssland, där Ukraina krigar å USA/NATO:s vägnar. De anser att alla krafter måste inriktas mot den starkaste imperialistmakten USA och därför måste Ryssland stödjas. Vilken karaktär Putin-regimen har eller det faktum att Ukraina har invaderats av Ryssland spelar ingen roll i sammanhanget.

3) Pacifister som anser att det allt överskuggande målet måste vara att till varje pris få slut på dödandet. Krigets karaktär spelar ingen roll, dvs de skiljer inte mellan rättfärdiga och orättfärdiga krig. Därför är de också emot att det skickas vapen till Ukrainas försvar.²²

4) De som överskattar Rysslands militära förmåga och tror att Rysslands seger ändå är oundviklig.

Till dessa kan man lägga de som har inspirerats av den amerikanske professorn John Mearsheimer, som tillhör en riktning bland statsvetare som kallas den ”realistiska skolan”. Den utmärks av att man accepterar och t o m förespråkar att stormakter, i detta fall Ryssland, upprättar intressesfärer på de omgivande staternas bekostnad. (Vi återkommer till detta),

Det finns inga vattentäta skott mellan dessa grupper. T ex är många i grupp 2 överens med grupp 1 om att kriget är framprovocerat av väst och det gäller även en del av pacifisterna. Och Mersheimers idéer om intressesfärer har anhängare i alla grupperna.

²⁰ T ex bröt man mot Budapestuppgörelsen från 1994 när man 2014 annekterade Krim.

²¹ Ett exempel på det är f d ordf. i Sveriges fredsråd: [Med historien som fiende – ordföranden i Sveriges Fredsråd](#)

²² I *Aftonbladet* 15/3 2023 fanns en artikel som indignerat kritiserade en svensk pacifist som uttalat sig om kriget i Ukraina: [Fina ord om fred som är höjden av kyla och cynism](#).

När det gäller pacifismens roll i viktiga krig, så kan det vara värdefullt att ta en titt på den kände brittiske författaren George Orwells kritik av pacifismen under 2:a världskriget: [Pacifismen och kriget](#).

Inom fredsrörelsen rörande Ukraina finns förutom rena pacifister även sådana som stödjer Ryssland i kriget, däribland högerextremister, som givetvis även har en egen agenda. Detta gäller t ex Tyskland: Se [Farliga förbindelser för den nya fredsrörelsen i Tyskland](#)

Det som förenar dem alla är att de är beredda att offra Ukraina och dess folk på den fiktiva fredens altare: Alla, oavsett om de begriper det eller inte, accepterar *i praktiken* att Ukraina förintas. Pacifisterna vill nog inte inse detta och hoppas att Ukraina trots allt på något märkligt sätt ska klara sig. Men i själva verket är alternativet till att beväpna och stödja Ukraina inte fred, utan folkmord.

Och en ”fred” som offerar Ukraina skulle inte ens lösa det långsiktiga problemet, som är ett gemensamt intresse för i stort sett alla stater i Europa, nämligen att få Putin-regimen att överge sina storryska aspirationer.

Om Ryssland segrar i Ukraina, då har Ryssland uppnått ett viktigt delmål i kampen för att återupprätta Storryssland. Det skulle ge blodad tand och inspirera till nya steg för att lägga beslag på fler områden som historiskt tillhört Ryssland eller Sovjetunionen. Men man hyser faktiskt ännu mer långgående planer på expansion.²³ Om inte Ryssland ger upp dessa målsättningar, då kommer Ryssland att fortsätta med cyberattacker, ekonomiska och politiska påtryckningar mot hela Europa osv, samtidigt som man i närområdet fortsätter att försöka ta makten med hjälp av undergrävande verksamhet, stöd till proryska grupper m m (just det som man har gjort i Ukraina sedan början av 2000-talet) – man håller redan på med sådan verksamhet i Moldavien och Belarus. Och när man tror sig kunna göra det utan större risk, då kommer man att tillgripa militära medel, vilket man också redan gjort vid flera tillfällen.

Det enda vettiga är därför att hjälpa Ukraina att försvara sig. Om Ukraina vinner, då kommer Putin-regimens drömmar om ett återuppståndet Storryssland att ha råkat ut för ett allvarligt bakslag. Förhoppningsvis skulle ryssarna då förstå att de storryska drömmarna är en dålig idé och att man i stället borde sträva efter att bygga upp sitt land under fredliga förhållanden och förbättra sina relationer till de omgivande staterna.

Det finns förvisso andra möjliga utgångar av det pågående kriget. Om inte Ryssland vinner och krossar Ukraina, och om Ukraina inte lyckas återta alla ockuperade områden, då kommer man till slut en punkt då man måste förhandla, med de risker som det medför. Men det är inte vår uppgift att tvinga Ukraina till förhandlingsbordet, utan det måste Ukraina självt få avgöra.

Realistiska skolan

Jag ska här titta lite närmare på den amerikanske professorn John Mearsheimers idéer, som är populära bland Putin-kramare m fl, och tydligen även ME. Detta beror på att Mearsheimer anser att man måste lägga stor vikt vid Rysslands stormaktsintressen.

Mearsheimer tillhör den s k realistiska skolan, som utgår ifrån att man måste acceptera och anpassa sig till rådande maktförhållanden. Storpolitiken ses helt utifrån ett maktperspektiv, där frågor som rör klasskamp, demokrati, nationellt självbestämmande osv inte spelar någon roll överhuvudtaget. Det handlar i stället om maktkamp på statlig eller global nivå.²⁴

²³ I Ryssland har det länge förts en propaganda där man målar upp bilden av ett mäktigt Storryssland som återuppstår i en fientlig (och dekadent) omgivning. Det har skett på många olika sätt, via kända fascistiska ideologer som Ivan Iljin och Aleksandr Dugin och genom en mängd andra ideologer och politiker (för exempel, se not 17 ovan). Denna propaganda har givetvis inte kunnat gå obemärkt förbi: många ryssar tagit intryck av den. Det visades nyligen när man till ett antal ryssar på gatan ställde frågan om man borde invadera Polen efter Ukraina. Många svarade ja, men det fanns tack och lov även ryssar som inte vill veta av något sådant: <https://www.youtube.com/watch?v=-CYHgPcII-g>

²⁴ En intressant detalj, som de flesta nog inte känner till, är att Mearsheimer var kritisk mot att Ukraina 1994 (Budapestuppgörelsen) gick med på att lämna ifrån sig sina kärnvapen (som ärvt från Sovjetunionen) i utbyte mot att Ryssland förband sig att respektera landets politiska självständighet och territoriella integritet (som Ryssland bröt mot när man 2014 annekterade Krim). Mearsheimer menade, helt riktigt, att ett Ukraina utan kärnvapen troligtvis skulle utsättas för aggression från Ryssland. Redan 1993 förespråkade han därför att Ukraina skulle behålla sina kärnvapen som avskräckningsmedel. Detta står i överensstämmelse med hans grundläggande

Däri ingår att man måste acceptera att mäktigare stater upprättar intressesfärer (eller inflytelsesfärer) och påtvingar omgivande svagare stater sin vilja. Det innebär att Ryssland – som en *regional stormakt* – har rätt till en egen intressesfär och att ingripa i omgivande stater. Acceptansen av intressesfärer ger stormakter obegränsad rätt att härska och föra krig inom de områden som de betraktar som ”sina”. Intressesfärer är *reaktionära*, eftersom de bevarar och stärker ojämlika förhållanden och försvårar nationell och social frigörelse.

Jag ska inte här gå in djupare på Mearsheimers uppfattning, men tipsar om ett par artiklar av Benny Andersson, som diskuterar det problematiska med intressesfärer.

Den första, ”Kan intressesfärer skapa fred i vår tid?”, finns på Clartés blogg.²⁵

Den andra, ”Stormakternas favoritteori är inget för vänstern”, publicerades i *Flamman* 2/3 2023.²⁶ Den handlar mer allmänt om den ”statsvetenskapliga realismen”, där Mearsheimer är en förgrundsfigur. Till föregångarna räknas ”realisten Henry Kissinger [som] är känd för avspänningspolitiken mot Kina, men var även en av arkitekterna bakom Vietnamkriget”. Artikeln avslutas med orden:

”I realismens bild av världen är det endast stormakterna och deras antagna intressen som tillmäts betydelse. Små och mellanstora stater får finna sig i att agera statister eller bli bondeoffer. För deras intressen finns ingen plats i de stora statsmännens värld.”

För Ukrainas del så innebär det att det får finna sig att bli bondeoffer.

Lästips

Taras Bilous: [Hur en politik med inflytelsesfärer stärker reaktionen](#) (om Ryssland och Ukraina)

Tidigare svenska debatter om kriget i Ukraina:

[Debatt om Ukraina-kriget i Internationalen](#) (mars 2022)

Jan Czajkowski: [Socialistisk Politik och Ukraina – debatt](#) (maj 2022)

Jan Czajkowski: [Debatt om Ukraina-frågan och Socialistisk Politik](#) (december 2022)

Jan Czajkowski m fl: [Debatten om Ukraina fortsätter](#) (januari 2023)

Peter Widén & Jan Czajkowski m fl: [Debatten om Ukraina fortsätter](#) (januari 2023)

idé, att maktförhållandena är avgörande. Moraliska eller demokratiska principer, de svagare staternas rättigheter osv, är oväsentliga. Det viktiga är att den starkes rätt måste respekteras och om Ukraina haft kvar sina kärnvapen, då skulle inte Ryssland ha vågat attackera. Om Mersheimers syn på Ukrainas kärnvapen, se avsnittet om ”Ukraine” i engelska Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/John_Mearsheimer.

²⁵ [Kan intressesfärer skapa fred i vår tid](#). Benny får en del mothugg från en viss Sven Andersson. Den som orkar läsa igenom hela debatten kan gärna göra det, men för att få en uppfattning om kärnfrågan räcker det att ta del av grundartikeln plus de kommentarer som följer direkt efter artikeln, där Benny har en hel del vettigt att säga om Putinkramarnas syn på Ukrainas historia under det senaste årtiondet.

²⁶ Artikeln finns på marxistarkivet (med författarens och *Flammans* tillstånd): [Stormakternas favoritteori är inget för vänstern](#)